

มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ของ

เทศบาลตำบลเหล่าปอแดง

อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

คำนำ

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งกระทรวงการคลังได้ประกาศหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยใช้มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง และข้อ ๓ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงของรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และสามารถนำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงอื่นมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

ดังนั้น การบริหารจัดการความเสี่ยง จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและพนักงานทุกคนของเทศบาลตำบลบางนอน ต้องให้ความสำคัญ และถือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในคู่มือการบริหารจัดการความเสี่ยงฉบับนี้ ซึ่งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบางนอนได้จัดทำขึ้น โดยอ้างอิงกรอบหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงแบบบูรณาการตามแนวทาง COSO (COSO : ERM Integrated Framework) ประกอบกับหลักเกณฑ์การวัดประเมินผลการดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงที่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิธีการรวมทั้งขั้นตอนการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงให้แก่หน่วยงานในสังกัดเทศบาลตำบลบางนอน ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม และทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในทุกระดับขององค์กร

คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง

	หน้า
หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒	๑
หลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ	๓
แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ	๕
หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร	๕
กรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง	๕
กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง	๗
ความหมายและคำจำกัดความ	๙
แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง เทศบาลตำบลบางนอน	๑๑
กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง	๑๑
การวิเคราะห์องค์กร	๑๑
นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง	๑๔
การระบุความเสี่ยง	๑๗
การประเมินความเสี่ยง	๑๗
การตอบสนองความเสี่ยง	๑๙
การติดตามและทบทวน	๒๐
การสื่อสารและการรายงาน	๒๐

**หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง
สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒**

กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ ให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ โดยประยุกต์ตามแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของสากล และมีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของระบบการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบหรือแนวทางพื้นฐานในการกำหนดนโยบายการจัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงและการติดตามประเมินผล รวมทั้งการรายงานผลเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยง อันจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ

มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐที่กำหนดต่อไปนี้ จัดทำขึ้นตามแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงของสากลมากำหนดให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานของรัฐในประเทศไทย โดยถือเป็นมาตรฐานเบื้องต้นของการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ

๑. คำนิยาม

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ส่วนราชการ

(๒) รัฐวิสาหกิจ

(๓) หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญและ

องค์กรอัยการ

(๔) องค์การมหาชน

(๕) พุทธมณฑลที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

(๖) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(๗) หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

“ฝ่ายบริหาร” หมายความว่า ผู้บริหารทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ

“การบริหารจัดการความเสี่ยง” หมายความว่า กระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ

๒. มาตรฐาน

๒.๑ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลแก่ผู้มีส่วนได้เสียของหน่วยงานว่าหน่วยงานได้ดำเนินการบริหารติดตามความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

๒.๒ ฝ่ายบริหารของหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงภายในองค์กร อย่างน้อยประกอบด้วย การมอบหมายผู้รับผิดชอบเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง การกำหนดวัฒนธรรมของหน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริมการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงการบริหารทรัพยากรบุคคล

๒.๓ หน่วยงานของรัฐ ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม รวมถึงมีการสื่อสารการบริหารจัดการความเสี่ยงของวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องดำเนินการในทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ

๒.๕ การบริหารจัดการความเสี่ยง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง และการตอบสนองความเสี่ยง

๒.๖ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างน้อยปีละครั้ง และต้องมีการสื่อสารแผนบริหารจัดการความเสี่ยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒.๗ หน่วยงานของรัฐต้องมีการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง และทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ

๒.๘ หน่วยงานของรัฐต้องมีการรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒.๙ หน่วยงานของรัฐสามารถพิจารณานำเครื่องมือการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

หลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ

กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติและใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ข้อ ๑ ในหลักเกณฑ์นี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ส่วนราชการ

(๒) รัฐวิสาหกิจ

(๓) หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ

และองค์การอัยการ

(๔) องค์การมหาชน

(๕) ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล

(๖) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(๗) หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

“ผู้กำกับดูแล” หมายความว่า บุคคล หรือคณะบุคคล ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลหรือบังคับ

บัญชาของหน่วยงานของรัฐ

“หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ

“ฝ่ายบริหาร” หมายความว่า ผู้บริหารทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ

“ผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า คณะบุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ

บริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการความเสี่ยงของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ

“การบริหารจัดการความเสี่ยง” หมายความว่า กระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ

“ความเสี่ยง” หมายความว่า ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

ข้อ ๒ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยใช้มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง

ข้อ ๓ ให้หน่วยงานของรัฐตามข้อ (๑) และ (๓) - (๗) ถือปฏิบัติตามคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงตามที่กระทรวงการคลังกำหนด และสามารถนำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงอื่นมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน และหน่วยงานของรัฐตามข้อ ๑ (๒) ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน และคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจกำหนด

ข้อ ๔ ให้นายงานของรัฐ จัดให้มีผู้รับผิดชอบ ซึ่งต้องประกอบด้วยฝ่ายบริหาร และบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ไม่ควรเป็นผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๕ ผู้รับผิดชอบมีหน้าที่ ดังนี้

- (๑) จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๒) ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๓) จัดทำรายงานผลตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง
- (๔) พิจารณาทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

ข้อ ๖ ให้นายงานของรัฐจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๗ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลแล้วแต่กรณี กำกับดูแลฝ่ายบริหาร ผู้รับผิดชอบ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงที่กำหนดไว้

ข้อ ๘ ให้ฝ่ายบริหารและผู้รับผิดชอบจัดให้มีการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องในระหว่างการปฏิบัติงานหรือติดตามประเมินผลเป็นรายครั้ง หรือใช้ทั้งสองวิธีร่วมกัน กรณีพบข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญให้รายงานทันที

ข้อ ๙ ให้ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยง และเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลแล้วแต่กรณี พิจารณายกขึ้นอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

ข้อ ๑๐ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐหรือผู้กำกับดูแลแล้วแต่กรณี สามารถกำหนดนโยบาย วิธีการ และระยะเวลาการรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยง

ข้อ ๑๑ กรณีกรมบัญชีกลางขอให้หน่วยงานของรัฐ ตามข้อ ๑ (๑) และ (๓) - (๗) และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจขอให้หน่วยงานของรัฐ ตามข้อ ๑ (๒) จัดส่งรายงานแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ตามข้อ ๖ และรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยง ตามข้อ ๙ หรือข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง ให้นายงานของรัฐดังกล่าวดำเนินการตามรูปแบบ วิธีการ และระยะเวลาที่กรมบัญชีกลาง หรือสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจกำหนด

ข้อ ๑๒ กรณีหน่วยงานของรัฐไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐได้ให้ขอทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงการคลัง

ข้อ ๑๓ หน่วยงานของรัฐที่ได้ดำเนินการหรืออยู่ระหว่างการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ และให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงฉบับนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป สำหรับหน่วยงานของรัฐที่ยังไม่ได้ดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การบริหารจัดการความเสี่ยงฉบับนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ

กระทรวงการคลังได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ เรื่อง หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงไปปรับใช้เพื่อวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรได้อย่างเหมาะสม

หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย

๑. กรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือช่วยหน่วยงานในการกำหนดแผนระดับองค์กร และการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการตัดสินใจของผู้บริหารอยู่บนฐานข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์ ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์หลักขององค์กร และเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของหน่วยงาน

๒. กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องของการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของกรอบการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน

กรอบการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วยหลักการ ๘ ประการ ดังนี้

๑. การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องดำเนินการแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร

การบริหารจัดการความเสี่ยงแบบบูรณาการควรมีลักษณะ ดังนี้

๑.๑ การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องมีการบริหารจัดการในภาพรวมมากกว่าแยกเดี่ยว เนื่องจากความเสี่ยงของกิจกรรมหนึ่งอาจมีผลกระทบต่อความเสี่ยงของกิจกรรมอื่น ๆ

๑.๒ การบริหารความเสี่ยงควรผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ และกระบวนการประเมินผล

๑.๓ การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องช่วยสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจในทุกระดับขององค์กร

๒. ความมุ่งมั่นของผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และผู้บริหารระดับสูง

การบริหารจัดการความเสี่ยงจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นของผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และผู้บริหารระดับสูง การกำกับการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้กำกับดูแลเกิดความมั่นใจว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐและผู้บริหารระดับสูงได้บริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐและผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่โดยตรงในการสร้างระบบบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การสร้างสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมองค์กร และระบบการบริหารบุคคลที่เหมาะสม การจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอในการบริหารจัดการความเสี่ยง การดำเนินงานตามกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การรายงานและการสื่อสาร เป็นต้น

๓. การสร้างและรักษาบุคลากรและวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร

การสร้างบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการความเสี่ยงถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการความเสี่ยง บุคลากรควรมีพฤติกรรมตระหนักถึงความเสี่ยง รวมถึงพฤติกรรมการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และข้อมูลการบริหารจัดการความเสี่ยง

การสร้างพฤติกรรมที่ดีในการส่งเสริมการบริหารจัดการความเสี่ยงผ่านวัฒนธรรมที่ดีขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญ
การสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย

- ๓.๑ การสื่อสารและการตระหนักถึงนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน
- ๓.๒ การสร้างความตระหนักถึงหน้าที่ต่อองค์กรในการแจ้งข้อมูลผิดปกติ
- ๓.๓ การสร้างพฤติกรรมการแบ่งปันข้อมูลภายในองค์กร
- ๓.๔ การสร้างพฤติกรรมการตัดสินใจตามนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง
- ๓.๕ การสร้างพฤติกรรมการตระหนักถึงความเสี่ยงและโอกาส

๔. การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง

หน่วยงานควรมีกำหนดอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ในเรื่องของการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างชัดเจนและเหมาะสม ประกอบด้วย เจ้าของความเสี่ยง ซึ่งรับผิดชอบในการติดตาม การรายงาน หรือการส่งสัญญาณความเสี่ยง ผู้รับผิดชอบในการตัดสินใจในกรณีที่ความเสี่ยงเกิดขึ้นในระดับที่กำหนดไว้ และผู้มีหน้าที่ในการควบคุมกำกับติดตาม ให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๕. การตระหนักถึงผู้มีส่วนได้เสีย

การบริหารจัดการความเสี่ยงนอกจากจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลักแล้ว ผู้บริหารต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้วย โดยเฉพาะความคาดหวังของผู้รับบริการหรือความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อองค์กร รวมถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม

๖. การกำหนดยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ วัตถุประสงค์ และการตัดสินใจ

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือช่วยผู้บริหารในการกำหนดยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ขององค์กร เพื่อให้หน่วยงานมั่นใจว่ายุทธศาสตร์/กลยุทธ์ขององค์กร สอดคล้องกับพันธกิจตามกฎหมายและหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์อาจหมายถึงแผนปฏิบัติราชการระยะยาว แผนปฏิบัติราชการระยะปานกลาง หรือแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน

เมื่อหน่วยงานของรัฐกำหนดยุทธศาสตร์/กลยุทธ์โดยสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ระดับองค์กรแล้ว การบริหารจัดการความเสี่ยงจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดทางเลือกของงาน/โครงการ (งานใหม่ ๆ) และการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับการปฏิบัติงาน รวมถึงการมอบหมายความรับผิดชอบในการบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยอาจกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน

๗. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ

ข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของหน่วยงาน องค์กรที่มีการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง หน่วยงานควรพิจารณาใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลความเสี่ยงเป็นพื้นฐาน หน่วยงานควรกำหนดประเภทข้อมูลที่ต้องรวบรวม วิธีการรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล และบุคคลที่ควรได้รับข้อมูล

ข้อมูลความเสี่ยง ประกอบด้วย เหตุการณ์ที่เป็นผลกระทบทางลบหรือทางบวกต่อองค์กร สาเหตุความเสี่ยง ผลักดันความเสี่ยง หรือตัวชี้วัดความเสี่ยงที่สำคัญ ข้อมูลสารสนเทศต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และทันต่อเวลา ทั้งนี้ หน่วยงานอาจพิจารณาการรวบรวม การประมวลผล หรือการวิเคราะห์ความเสี่ยงแบบอัตโนมัติเพื่อลดข้อผิดพลาดจากบุคคล

๘. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความสมบูรณ์ของระบบบริหารจัดการความเสี่ยงขึ้นอยู่กับขนาดโครงสร้าง ศักยภาพขององค์กร รวมถึงการใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการความเสี่ยง การพัฒนาต่อเนื่องโดยมีการฝังการบริหารจัดการความเสี่ยงเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานโดยปกติ และการตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลด้านความเสี่ยง

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง ประกอบด้วย

๑. การวิเคราะห์องค์กร

ในการวิเคราะห์องค์กรหน่วยงานต้องเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ระดับกระทรวง รวมถึงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน โดยการวิเคราะห์องค์กรต้องวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร หน่วยงานอาจเลือกใช้เครื่องมือการวิเคราะห์องค์กร เช่น

๑.๑ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

๑.๒ PESTLE Analysis เป็นการวิเคราะห์ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี

ด้านกฎหมาย และด้านสภาพแวดล้อม

๒. การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง

ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายบริหารจัดการความเสี่ยง และผู้กำกับดูแลเป็นผู้ให้ความเห็นชอบนโยบายดังกล่าว โดยนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงอาจระบุถึงวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของการบริหารจัดการความเสี่ยง และความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในระดับองค์กร

ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในระดับองค์กร หมายถึง ระดับความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กรที่หน่วยงานยอมรับเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การระบุความเสี่ยงที่ยอมรับได้ระดับองค์กรเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของผู้บริหารและผู้กำกับดูแลในการดำเนินงานขององค์กร การกำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ควรคำนึงถึงศักยภาพขององค์กร ในเรื่องการจัดการความเสี่ยง โดยศักยภาพในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ขึ้นอยู่กับงบประมาณ บุคลากร และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ หน่วยงานอาจระบุระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้เป็น ๕ ระดับ เช่น ปฏิเสธความเสี่ยง ยอมรับความเสี่ยงได้น้อย ยอมรับความเสี่ยงได้ปานกลาง เต็มใจยอมรับความเสี่ยง และยอมรับความเสี่ยงได้มากที่สุด เป็นต้น

หน่วยงานอาจแสดงนโยบายความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในแต่ละประเภทความเสี่ยง เพื่อให้ผู้บริหารระดับรองลงมาสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงในระดับสำนัก กอง ศูนย์ กลุ่ม หรือนำไปสู่การระบุระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้สำหรับประเภทความเสี่ยงย่อย

๓. การระบุความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยง คือ การระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ในการระบุความเสี่ยงหน่วยงานอาจทำรายชื่อความเสี่ยงทั้งหมด โดยรายชื่อความเสี่ยงต้องมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน การระบุความเสี่ยงหน่วยงานควรระบุข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง ดังนี้

ก เหตุการณ์ความเสี่ยง

ข สาเหตุของความเสี่ยง หรือตัวผลักดันความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่แท้จริงของความเสี่ยง

ค ผลกระทบทั้งด้านลบและ/หรือด้านบวก

หน่วยงานอาจจัดกลุ่มความเสี่ยงที่มีลักษณะหรือมีผลกระทบที่เหมือนกันไว้ในประเภทความเสี่ยงเดียวกัน เพื่อให้การพิจารณาและการบริหารจัดการความเสี่ยงประเภทเดียวกันมีมุมมองในภาพรวมชัดเจนมากขึ้น

๔. การประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

๑. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง หน่วยงานอาจให้คะแนนความเสี่ยงตามเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านโอกาส ด้านผลกระทบ รวมถึงด้านความสามารถขององค์กรในการจัดการความเสี่ยง และด้านลักษณะของความเสี่ยง โดยช่วงคะแนนอาจกำหนดเป็น ๓ ช่วงคะแนน หรือ ๕ ช่วงคะแนน

๒. การให้คะแนนความเสี่ยง วิธีการให้คะแนนความเสี่ยง เช่น การสัมภาษณ์ การทำแบบสำรวจ การประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานภายใน การวิเคราะห์สถานการณ์ ทั้งนี้ การให้คะแนนความเสี่ยงของแต่ละกองงานเพียงวิธีเดียวอาจทำให้การให้คะแนนความเสี่ยงมีความคลาดเคลื่อนได้

๓. การพิจารณาความเสี่ยงในภาพรวม เมื่อหน่วยงานประเมินความเสี่ยงในแต่ละความเสี่ยงที่มีต่อวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแล้ว หน่วยงานต้องพิจารณาผลกระทบของความเสี่ยงที่มีต่อวัตถุประสงค์ในระดับกลุ่ม และผลกระทบที่มีต่อหน่วยงานในภาพรวม เช่น ผลกระทบต่อความเสี่ยงที่มีต่อกิจกรรมอาจมีน้อยแต่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ระดับกอง หรือความเสี่ยง ๒ ความเสี่ยงที่ไม่มีผลกระทบต่อกิจกรรมอาจมีผลกระทบต่อหน่วยงานในภาพรวม เป็นต้น

๔. การจัดลำดับความเสี่ยง เมื่อหน่วยงานพิจารณาให้คะแนนความเสี่ยงแล้ว หน่วยงานต้องจัดลำดับความเสี่ยง เพื่อนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรในการตอบสนองความเสี่ยง หน่วยงานอาจใช้คะแนนความเสี่ยง (โอกาส x ผลกระทบ) ในการจัดลำดับความเสี่ยง โดยความเสี่ยงที่เท่ากันอาจพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบ เช่น ความสามารถของหน่วยงานในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านนั้น ๆ หรือลักษณะของความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อหน่วยงาน เป็นต้น

๕. การตอบสนองความเสี่ยง

การตอบสนองความเสี่ยง คือ กระบวนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยผู้บริหารควรพิจารณาประเด็นดังต่อไปนี้ ในการตัดสินใจเลือกวิธีการตอบสนองความเสี่ยงเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน

๑. การจัดการต้นเหตุของความเสี่ยง

๒. ทางเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยง

๓. ทรัพยากรที่ต้องใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยง

หน่วยงานสามารถพิจารณาเลือกวิธีการจัดการความเสี่ยงวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธี โดยการพิจารณาวิธีการจัดการความเสี่ยงควรคำนึงถึงต้นทุนกับประโยชน์ที่ได้รับของวิธีการจัดการความเสี่ยงแต่ละวิธี

ตัวอย่างวิธีการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย

๑. ปฏิเสธความเสี่ยง โดยไม่ดำเนินงานในกิจกรรมที่มีความเสี่ยง ได้แก่ กิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงและหน่วยงานไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงนั้นได้ หน่วยงานอาจพิจารณาไม่ดำเนินงานในกิจกรรมนั้น ๆ

๒. การลดโอกาสของความเสี่ยง เช่น การลดโอกาสของความเสี่ยงการทุจริตด้านการเงิน โดยการวางระบบการควบคุมภายใน ได้แก่ การแบ่งแยกหน้าที่ การตรวจสอบ การสอบทาน และการกระหายอด เป็นต้น

๓. การลดผลกระทบของความเสี่ยง เช่น การทำประกัน หรือการใช้เครื่องมือป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน เป็นต้น

๔. การโอนความเสี่ยง หน่วยงานอาจเลือกใช้การถ่ายโอนความเสี่ยงของกิจกรรมที่หน่วยงานเห็นว่าควรดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่หน่วยงานมีข้อจำกัดที่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ หรือไม่สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ ได้แก่ การให้ภาคเอกชนดำเนินการ โดยมีการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนไปด้วย เป็นต้น

๕. ยอมรับความเสี่ยง โดยไม่ดำเนินการจัดการความเสี่ยง เนื่องจากความเสี่ยงอยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้ หรือต้นทุนในการบริหารจัดการความเสี่ยงมีมากกว่าประโยชน์ที่ได้รับ

๖. ใช้มาตรการเฝ้าระวัง หน่วยงานต้องกำหนดข้อมูลที่ต้องมีการเก็บรวบรวม การวิเคราะห์ การแจ้งเตือน และการดำเนินการเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้น

๗. การทำแผนฉุกเฉิน การจัดทำแผนฉุกเฉินเป็นการระบุดำเนินการเมื่อเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงขึ้น โดยต้องระบุบุคคลและวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน เช่น ความเสี่ยงกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าสถานที่ทำงานได้

๘. การส่งเสริมหรือผลักดันเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น เมื่อเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นส่งผลกระทบเชิงบวกกับองค์กร รวมถึงกำหนดแผนการดำเนินงานเมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้น

แผนการบริหารจัดการความเสี่ยง อาจประกอบด้วย วิธีการจัดการความเสี่ยง บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการความเสี่ยง ตัวชี้วัดความเสี่ยงที่สำคัญ วิธีการติดตามและการรายงานความเสี่ยง

๖. การติดตามและทบทวน

การติดตามและทบทวน เป็นกระบวนการที่ให้ความเชื่อมั่นว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีอยู่ยังคงมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความเสี่ยงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้น การติดตามและทบทวนเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นสม่ำเสมอ ปัจจัยที่ทำให้หน่วยงานต้องทบทวนการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญซึ่งเกิดจากปัจจัยภายในและภายนอก หรือผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การติดตามและทบทวนการบริหารจัดการความเสี่ยง สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องหรือเป็นระยะ ซึ่งควรดำเนินการในทุกกระบวนการของการบริหารจัดการความเสี่ยง การติดตามและทบทวนอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของแผนการปฏิบัติงานขององค์กร การเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๗. การสื่อสารและการรายงาน

การสื่อสาร เป็นการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของกระบวนการบริหารจัดการ ความเสี่ยง การสื่อสารเป็นการให้และรับข้อมูล หน่วยงานควรมีช่องทางการสื่อสารทั้งภายในและภายนอก โดยการสื่อสารภายในต้องเป็นการสื่อสารจากผู้บริหารไปยังผู้ได้บังคับบัญชา จากผู้ได้บังคับบัญชาไปยังผู้บริหาร และระหว่างหน่วยงานย่อยภายใน

หน่วยงานควรกำหนดบุคคลที่ควรได้รับข้อมูล ประเภทของข้อมูลที่ได้รับ ความถี่ของการรายงาน รูปแบบและวิธีการรายงาน เพื่อให้ผู้กำกับดูแล ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้เสียได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ครบถ้วน เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และทันต่อเวลา

ความหมายและคำจำกัดความ

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง ความไม่แน่นอนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย โดยผลกระทบดังกล่าวทำให้การดำเนินงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายหรือความคาดหวัง โดยอาจวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงได้จากผลกระทบของเหตุการณ์และโอกาสที่จะเกิด

ปัจจัยความเสี่ยง (Risk Factor) หมายถึง สาเหตุหรือที่มาของความเสี่ยงที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการดำเนินงาน หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งที่เป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในองค์กร

การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายถึง กระบวนการระบุความเสี่ยงและการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กร โดยการประเมินจาก

๑. โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ หมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์เสี่ยง

๒. ผลกระทบ หมายถึง ขนาดของความรุนแรงความเสียหายที่เกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง

ระดับของความเสี่ยง (Risk Level) หมายถึง สถานะของความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ ความเสี่ยงสูงมาก ความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงปานกลาง ความเสี่ยงน้อย และความเสี่ยงน้อยมาก

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง การกำหนดนโยบายโครงสร้างและกระบวนการ เพื่อให้คณะกรรมการ ผู้บริหารและบุคลากรนำไปปฏิบัติ ในการกำหนดกลยุทธ์และปฏิบัติงานทั่วทั้งองค์กร โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงจะสัมฤทธิ์ผลได้ องค์กรจะต้องสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ประเมินผลกระทบต่อองค์กร และกำหนดวิธีการจัดการที่เหมาะสมให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระดับหนึ่งว่าผลการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) หมายถึง กรอบแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management ERM) มีแนวทางในการแจกแจงปัญหาและความเสี่ยงออกเป็นองค์ประกอบย่อย รวมถึงมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน

การบริหารความเสี่ยงโดยองค์รวม (Enterprise Risk Management ERM) หมายถึง การบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร รวมถึงกระบวนการในการปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยต้องพยายามที่จะลดสาเหตุของความเสียหายในแต่ละโอกาสที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย โดยการทำให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสำคัญ

การจัดการความเสี่ยง หมายถึง แนวทางในการลดโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์หรือความเสี่ยงหรือลดผลกระทบความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

การติดตามประเมินผล หมายถึง ระบบบริหารความเสี่ยงที่สมบูรณ์ หน่วยงานต้องมีการติดตามผลระหว่างดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง โดยตรวจทาน ทบทวน ว่ามีประสิทธิภาพดี ให้คงดำเนินการต่อไป เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงพอ เหมาะสม มีการปฏิบัติตามจริง หากพบข้อบกพร่องต้องได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันเวลา นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงซ้ำอีกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อดูว่าความเสี่ยงได้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้แล้วมีความเสี่ยงใหม่เพิ่มขึ้นมาอีกหรือไม่

ความเสี่ยงจากปัจจัยภายใน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ความเสี่ยงที่องค์กรต้องพยายามลดให้น้อยลงหรือหมดไป ได้แก่ ความเสี่ยงในด้านนโยบาย ความเสี่ยงในการดำเนินงาน ความเสี่ยงในด้านทรัพยากรบุคคล ความเสี่ยงในด้านการเงิน และความเสี่ยงในด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นต้น

ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือความรับผิดชอบขององค์กร ซึ่งต้องพยายามหามาตรการที่จะลดผลกระทบในทางลบได้มากที่สุด ได้แก่ ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ ความเสี่ยงด้านการเมืองการปกครอง ความเสี่ยงด้านการแข่งขัน ความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความเสี่ยงด้านสังคมและพฤติกรรมของผู้บริโภค ความเสี่ยงด้านกฎหมาย และความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ เป็นต้น

แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง เทศบาลตำบลบางนอน

การบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบางนอน จะอ้างอิงกรอบหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงแบบบูรณาการตามแนวทาง COSO (COSO : ERM Integrated Framework) ประกอบกับหลักเกณฑ์การวัดประเมินผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารความเสี่ยงที่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังกำหนด มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

๑. กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.๑ การวิเคราะห์ห้องศักร

๑.๑.๑ ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลบางนอน ตั้งอยู่เลขที่ ๑๔๔/๑ หมู่ที่ ๓ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางนอน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ห่างจากตัวเมืองระนองประมาณ ๔ กิโลเมตร แต่เดิมเทศบาลตำบลบางนอนมีฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบางนอน ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๘ และต่อมาได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบลบางนอน เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔

เทศบาลตำบลบางนอน มีประชากรทั้งสิ้น ๑๔,๑๘๗ คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๘,๔๓๒ ครัวเรือน เพศชาย ๗,๐๒๗ คน เพศหญิง ๗,๑๖๐ คน รายละเอียด ดังนี้

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
หมู่ที่ ๑ บ้านบางนอนใน	๑,๖๕๓	๑,๗๖๑	๑,๗๔๓	๓,๕๐๔
หมู่ที่ ๒ เขาทริกไทย	๓,๙๑๖	๒,๙๑๗	๓,๐๕๓	๕,๙๗๐
หมู่ที่ ๓ บ้านบางนอนนอก	๒,๒๗๖	๑,๘๗๑	๑,๙๒๐	๓,๗๙๑
หมู่ที่ ๔ หลุมถ่าน	๕๘๗	๔๗๘	๗๗๗	๙๕๕
รวม	๘,๔๓๒	๗,๐๒๗	๗,๑๖๐	๑๔,๑๘๗

ข้อมูลประชากรจากสำนักงานทะเบียนอำเภอเมืองระนอง ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๔

๑.๑.๒ วิสัยทัศน์

“ชุมชนน่าอยู่ ประชาชนร่วมใจ ธรรมชาติบำบัดก้าวหน้า การศึกษาก้าวหน้าไกล”

๑.๑.๓ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาลตำบล พ.ศ.๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ.๒๕๖๒

มาตรา ๕๐ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

- (๑) รักษาความสงบเรียบร้อย
- (๒) ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
- (๓) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (๔) ป้องกันระงับโรคติดต่อ
- (๕) จัดให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

(๖) จัดการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก

(๗) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

(๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(๙) หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๕๑ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตเทศบาลตำบล ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

(๒) ให้มีโรงฆ่าสัตว์

(๓) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

(๔) ให้มีสุสานและฌาปนสถาน

(๕) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

(๖) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้

(๗) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

(๘) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(๙) เทศพาณิชย์

๑.๑.๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลบางนอน

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การวางแผน การส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑.๕ นโยบายนายกเทศมนตรีตำบลบางนอน

นายชลา มีมะแม นายกเทศมนตรีตำบลบางนอน ได้แถลงนโยบาย ๕ นโยบาย ต่อสภาเทศบาลตำบลบางนอน เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ดังนี้

๑. นโยบายด้านการศึกษา สังคม และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกกลุ่มอายุของประชากรในเขตเทศบาลตำบลบางนอน ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ดังคำกล่าว “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ส่งเสริมให้คนและสังคมในเขตเทศบาลตำบลบางนอนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างเต็มที่ โดยให้การสงเคราะห์เด็ก สตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส และให้ประชาชนมีศักยภาพทางสังคม พัฒนาจากภาระให้เป็นโอกาส เป็นพลังในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นผู้ที่จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคม และสานต่อนโยบายการจัดการซ่อมแซมปรับปรุงและสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ด้อยโอกาส การมอบเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์ในเขตเทศบาลตำบลบางนอน การให้การสงเคราะห์และจัดสวัสดิการแก่ผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่ ตลอดจนให้มีการผลิตและจำหน่ายอาหารให้เป็นไปตามหลักสุขาภิบาล มีความสะอาดและปลอดภัย ราคายุติธรรม ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค โดยการตรวจสอบขอความร่วมมือและใช้มาตรการทางกฎหมายโดยเคร่งครัด

๒. นโยบายด้านเศรษฐกิจ จะดำเนินการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการค้า การลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

๓. นโยบายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะดำเนินการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตเทศบาลตำบลบางนอน โดยความร่วมมือจากประชาชนทุกครัวเรือน ได้พัฒนาจัดระเบียบบริเวณหน้าบ้านตนเองให้ “น่าอยู่น่ามอง” ตลอดจนป้องกันรักษา แก้ไขปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ปลอดภัยจากมลพิษ เพื่อให้เทศบาลตำบลบางนอนเป็นเมืองสะอาด น่าอยู่อย่างยั่งยืน

๔. นโยบายด้านการพัฒนาเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน โดยการจัดระบบผังเมืองให้สอดคล้องและรองรับการขยายตัวของเมืองอย่างเหมาะสม ปรับปรุงถนน ทางเท้า ให้ได้มาตรฐานและทั่วถึงทุกหมู่บ้าน จัดระบบระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพในการรับและระบายน้ำ ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมชุมชน ดำเนินการปรับปรุงและจัดระเบียบการจราจรและขนส่ง ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนการเสริมสร้างวินัยจราจรแก่ประชาชน ส่งเสริมความรู้ในการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคระบาดเชิงรุกในชุมชน โรงเรียน อย่างทั่วถึง ติดตั้งและขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะให้ทั่วทุกแห่ง ชุมชน เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและผู้ใช้เส้นทางสัญจรไป-มา

๕. นโยบายด้านการเมืองและการบริหารจัดการ การบริหารงานของท้องถิ่นยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยยึดหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการภาครัฐที่ดี การจัดบริการประชาชนด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ วัตถุประสงค์ได้ ประชาชนมีส่วนร่วมและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมกัน และการร้องเรียน ร้องทุกข์ การปรับปรุงฐานข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลแผนที่ภาษีเพื่อการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ ข้อมูลด้านการช่างและผังเมือง ข้อมูลด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยส่งเสริมการฝึกอบรมการศึกษาดูงาน และการพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารและพนักงานทุกระดับ รวมทั้งการสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ

๑.๒ นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑.๒.๑ นโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบางนอน

เพื่อให้เทศบาลตำบลบางนอน นำการบริหารจัดการความเสี่ยงมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้องค์กรลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ทำให้มีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน และการบริหารงาน ให้ระดับและขนาดของความเสียหายอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เทศบาลตำบลบางนอนจึงกำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง ดังนี้

๑. ทุกส่วนราชการในสังกัดเทศบาลตำบลบางนอน ต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้การดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ

๒. กำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงในทุกระดับทั่วทั้งองค์กรแบบบูรณาการร่วมกัน โดยใช้มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ ข้อ ๒.๖ หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างน้อยปีละครั้ง โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องเชื่อมโยงการบริหารจัดการความเสี่ยงกับนโยบายบริหารจัดการความเสี่ยง

๓. กำหนดให้มีกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร

๔. ให้มีการสื่อสาร เผยแพร่ แจ้งเวียนแผนบริหารจัดการความเสี่ยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๕. ให้มีการติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่องในระหว่างการปฏิบัติงานหรืออย่างน้อยปีละครั้ง และรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมทั้งมีการทบทวนปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๖. ให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการที่ดี

๗. เมื่อพบเห็นหรือรับทราบความเสี่ยงที่อาจจะมีผลกระทบต่องค์กร จะต้องรายงานความเสี่ยงนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบทันที

๑.๒.๒ วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑. เพื่อให้เทศบาลตำบลบางนอนใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง และจัดการกับความเสี่ยงหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดและส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานในภาพรวม ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สามารถลดมูลเหตุของโอกาสหรือลดขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้

๒. เพื่อให้เทศบาลตำบลบางนอนมีกระบวนการบริหารความเสี่ยง และมีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๓. เพื่อให้การบริหารงานและการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลบางนอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และวิสัยทัศน์

ทั้งนี้ การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายในเทศบาลตำบลบางนอนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น

๑.๒.๓ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ (ตามมาตราฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ)

ทุกหน่วยงานในสังกัดเทศบาลตำบลบางนอน ต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรแบบบูรณาการ โดยผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับมีหน้าที่รับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ

๑. นายกเทศมนตรีตำบลบางนอน

๑. จัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยใช้มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ ที่กระทรวงการคลังกำหนดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรฐานข้อ ๒.๑, หลักเกณฑ์ฯ ข้อ ๒)

๒. จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงในหน่วยงาน (มาตรฐาน ข้อ ๒.๒) อย่างน้อยประกอบด้วย

- การมอบหมายผู้รับผิดชอบเรื่องการบริหารจัดการความเสี่ยง
- การกำหนดวัฒนธรรมของหน่วยงานที่ส่งเสริมการบริหารจัดการความเสี่ยง
- การบริหารทรัพยากรบุคคล

๓. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบางนอน (หลักเกณฑ์ข้อ ๔, ข้อ ๕)

๔. ให้ความเห็นชอบนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง (ว ๒๓ ข้อ ๑๐, ว ๓๖)

๕. พิจารณานุมัติและประกาศใช้แผนบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปีของเทศบาล

๖. ติดตามความก้าวหน้าและการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาล

๒. คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาล

เป็นผู้รับผิดชอบ (หลักเกณฑ์ฯ ข้อ ๔, LPA ด้าน ๑ ตัวชี้วัดที่ ๑๑) ประกอบด้วย

๑. ปลัดเทศบาลตำบลบางนอน	เป็นประธานกรรมการ
๒. หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล/
ผู้อำนวยการกองทุกกอง	เป็นกรรมการ
๓. หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่าย	เป็นกรรมการ
๔. นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	เป็นกรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ (หลักเกณฑ์ฯ ข้อ ๕)

๑. ศึกษาภาพรวมขององค์กร กำหนดโครงสร้าง

๒. กำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง (หลักเกณฑ์ฯ ข้อ ๑๐)

๓. จัดทำคู่มือ/แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง (กำหนดขอบเขตหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก

โครงการ)

๔. กำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ระดับองค์กร (ว ๓๖, ว ๓๗)

๕. กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยง รวมถึงมีการสื่อสารการบริหารจัดการความเสี่ยงของวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (มาตรฐาน ข้อ ๒.๓)

๖. ประชุมเชิงปฏิบัติการกับสำนัก/กอง เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปี
๗. จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เสนอนายกเทศมนตรีตำบลบางนอนเพื่อพิจารณาอนุมัติ และเผยแพร่แผนบริหารจัดการความเสี่ยงในเว็บไซต์ของเทศบาล (มาตรฐาน ข้อ ๒.๖, หลักเกณฑ์ ข้อ ๖)
๘. ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยง และทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง (มาตรฐาน ข้อ ๒.๗, หลักเกณฑ์ ข้อ ๘)

๙. รวบรวมและจัดทำรายงานสรุปผลการบริหารจัดการความเสี่ยงในภาพรวมของเทศบาล เสนอนายกเทศมนตรีตำบลบางนอนทราบปีละ ๑ ครั้ง (มาตรฐานข้อ ๒.๘, หลักเกณฑ์ ข้อ ๙)

๓. คณะทำงานการบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนัก/กอง

ประธานกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาล แจ้งให้ทุกสำนัก/กอง แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนัก/กอง (มาตรฐานข้อ ๒.๔) ประกอบด้วย

๑. ผู้อำนวยการ สำนัก/กอง	เป็นประธานคณะทำงาน
๒. หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่าย	เป็นคณะทำงาน
๓. หัวหน้าฝ่ายที่ได้รับมอบหมาย	เป็นคณะทำงาน/เลขานุการ
๔. เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นคณะทำงาน/ผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่

๑. จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนัก/กอง ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบางนอนกำหนด
๒. ดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง
๓. ติดตามประเมินผลและทบทวนแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนัก/กอง
๔. จัดทำรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงของสำนัก/กอง ส่งให้เลขานุการของเทศบาล

๔. หน่วยตรวจสอบภายใน

๑. ประเมินความมีประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง และสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง (ว ๑๒๓ มาตรฐาน ๒๑๒๐ การบริหารความเสี่ยง)
๒. ติดตามและประเมินผลการบริหารความเสี่ยงจากฝ่ายบริหารอย่างต่อเนื่อง
๓. รายงานผลการประเมินการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร (ว ๑๐๗ หลักเกณฑ์ ข้อ ๖.๒.๒)

๕. บุคลากรทุกระดับของเทศบาลตำบลบางนอน

รับผิดชอบการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งบริหารจัดการความเสี่ยงให้เป็นไปตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่ฝ่ายบริหารกำหนด โดยให้ถือว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานประจำตามปกติ (มาตรฐาน ข้อ ๒.๔)

๑.๒.๔ นโยบายการยอมรับความเสี่ยงระดับองค์กร

เทศบาลตำบลบางนอนได้กำหนดความเสี่ยงที่ยอมรับได้ในระดับความเสี่ยงต่ำ (๑ - ๕ คะแนน) และกำหนดให้ความเสี่ยงที่จำเป็นต้องนำมาดำเนินการจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ คือ ระดับความเสี่ยงสูง ตั้งแต่ ๑๑ คะแนนขึ้นไป

๑.๓ การระบุความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยงคือ การระบุความเสี่ยงหรือการบ่งชี้เหตุการณ์ เป็นการคาดการณ์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่จะมากระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ทำให้หน่วยงานเสียหาย หรือไม่สำเร็จตามเป้าหมายได้ เทศบาลตำบลบางนอนได้กำหนดประเภทของความเสี่ยง ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ขององค์กร เช่น การกำหนดแผนกลยุทธ์ที่ไม่เหมาะสม หรือเกิดจากการนำกลยุทธ์ไปใช้ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการทุจริตเชิงนโยบายของผู้บริหาร ส่งผลกระทบต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร

๒. ความเสี่ยงด้านการเงิน คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การควบคุมทางการเงิน และผลกระทบทางการเงินขององค์กร เช่น ความเสี่ยงเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินไม่ถูกต้อง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการรับเงินไม่ถูกต้อง การเบิกจ่ายเงินไม่เป็นไปตามแผน การจัดสรรงบประมาณ ไม่สอดคล้องกับภารกิจ รวมถึงความเสี่ยงด้านการทุจริตทางการเงิน ส่งผลกระทบต่อสถานะการเงินขององค์กร และการตัดสินใจทางการเงินหรือการบริหารงบประมาณที่ผิดพลาด

๓. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน คือ ความเสี่ยงที่จะเกิดจากการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน อันเนื่องมาจากขาดการกำกับดูแลหรือควบคุมภายในที่ดี ครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรในการปฏิบัติงาน และความปลอดภัยของทรัพย์สิน เป็นต้น

๔. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาจเกิดจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หรือกฎหมาย/กฎระเบียบที่มีอยู่นั้น ไม่เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

๑.๔ การประเมินความเสี่ยง

เป็นกระบวนการระบุความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง โดยการประเมินจากโอกาสที่จะเกิดและผลกระทบ ซึ่งโอกาสที่จะเกิดหมายถึง ความถี่หรือโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง และผลกระทบหมายถึง ความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง รวมถึงขอบเขตระดับความเสี่ยงที่องค์กรสามารถยอมรับได้ เมื่อทำการประเมินแล้วจะต้องนำมากำหนดระดับความเสี่ยง เพื่อนำมาบริหารจัดการความเสี่ยงตามมาตรการหรือกิจกรรม ให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของเทศบาลตำบลบางนอน จะต้องเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับต่ำ ตามแผนภูมิความเสี่ยง

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง

เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ระดับความรุนแรงของผลกระทบ และระดับของความเสี่ยง โดยคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และระดับความรุนแรงของผลกระทบไว้ ๕ ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำมาก

๑) ตารางการกำหนดระดับคะแนนของโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย และระดับคะแนนของความรุนแรงของผลกระทบ

ประเด็นพิจารณา	ระดับคะแนน				
	๑=ต่ำมาก	๒=ต่ำ	๓=ปานกลาง	๔=สูง	๕=สูงมาก
โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง					
ความถี่ในการเกิดเหตุการณ์หรือข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน (เฉลี่ย ปี/ครั้ง)	๕ ปี/ครั้ง	๒-๓ ปี/ครั้ง	๑ ปี/ครั้ง	๑-๖ เดือน/ครั้ง ไม่เกิน ๕ ครั้ง/ปี	๑ เดือน/ครั้ง หรือมากกว่า
โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์	ต่ำที่สุด	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ความรุนแรงของผลกระทบ					
มูลค่าความเสียหาย	น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๑- ๕๐,๐๐๐ บาท	๕๐,๐๐๑- ๒๐๐,๐๐๐ บาท	๒๐๐,๐๐๑ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	มากกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
ผลกระทบต่อภาพลักษณ์/การดำเนินงานของหน่วยงาน	เล็กน้อย	อยู่บ้าง	พอสมควร	ค่อนข้างรุนแรง	เป็นอย่างยิ่ง

๒) จัดระดับความเสี่ยง

๑. พิจารณาโอกาส/ความถี่ ในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ามีโอกาส/ความถี่ที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

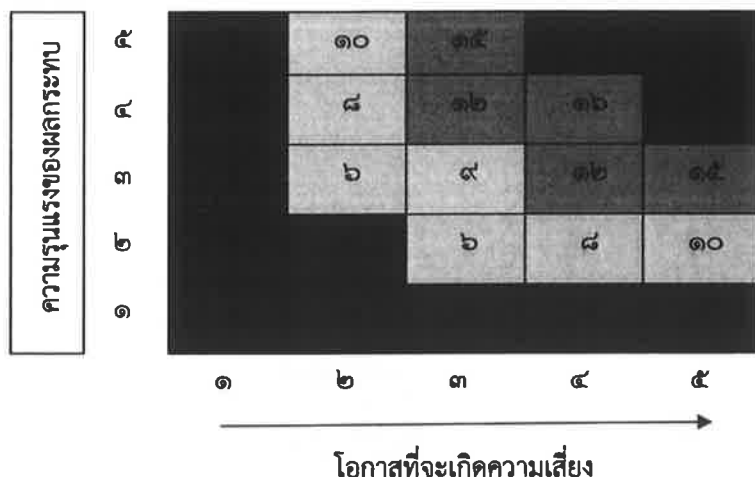
๒. พิจารณาความรุนแรงของผลกระทบของความเสี่ยงที่มีผลต่อหน่วยงาน ว่ามีระดับความรุนแรงหรือมีความเสียหายเพียงใดตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

๓. การวิเคราะห์ความเสี่ยง เมื่อพิจารณาโอกาส/ความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์และความรุนแรงของผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้วให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสี่ยง ว่าก่อให้เกิดระดับความเสี่ยงในระดับใด

ระดับความเสี่ยง = โอกาส $\times$ ผลกระทบ ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ ๕ ระดับ ได้แก่ สูงมาก สูง ปานกลาง และต่ำ

คะแนน	ระดับความเสี่ยง	คำอธิบาย
๑ - ๕	ต่ำ	อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องดำเนินการใด ๆ
๖ - ๑๐	ปานกลาง	อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ยังคงติดตามเฝ้าระวังอย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้ความเสี่ยงเพิ่มขึ้น
๑๑ - ๑๖	สูง	อยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องจัดการความเสี่ยงโดยเร็ว (มีมาตรการลดหรือกำจัด)
๑๗ - ๒๕	สูงมาก	อยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ และต้องจัดการความเสี่ยงให้ไปอยู่ในระดับต่ำลงโดยทันที

แผนภูมิความเสี่ยง

๑.๕ การตอบสนองความเสี่ยง

เป็นกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยการเลือกวิธีการตอบสนองความเสี่ยงเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน

๑.๕.๑ วิธีการจัดการความเสี่ยง

เป็นการกำหนดแนวทางการตอบสนองความเสี่ยง มุ่งเน้นให้องค์กรสามารถบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ดังนี้

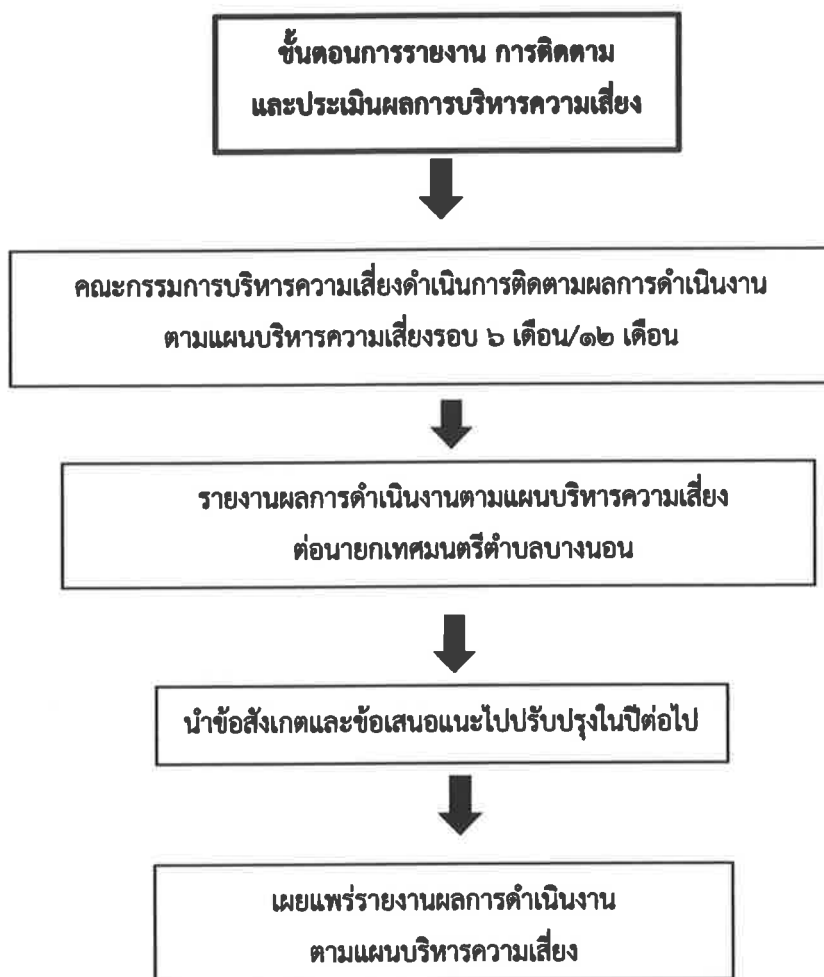
๑) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เป็นการปฏิเสธและหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงโดยการหยุด ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรม เช่น ยกเลิกโครงการ

๒) การถ่ายโอนความเสี่ยง เป็นการถ่ายโอนงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้หน่วยงานอื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบ เช่น การจ้างที่ปรึกษาในกรณีที่มีความเสี่ยงซึ่งอาจเกิดความไม่ชำนาญงานของบุคลากรภายในหน่วยงาน

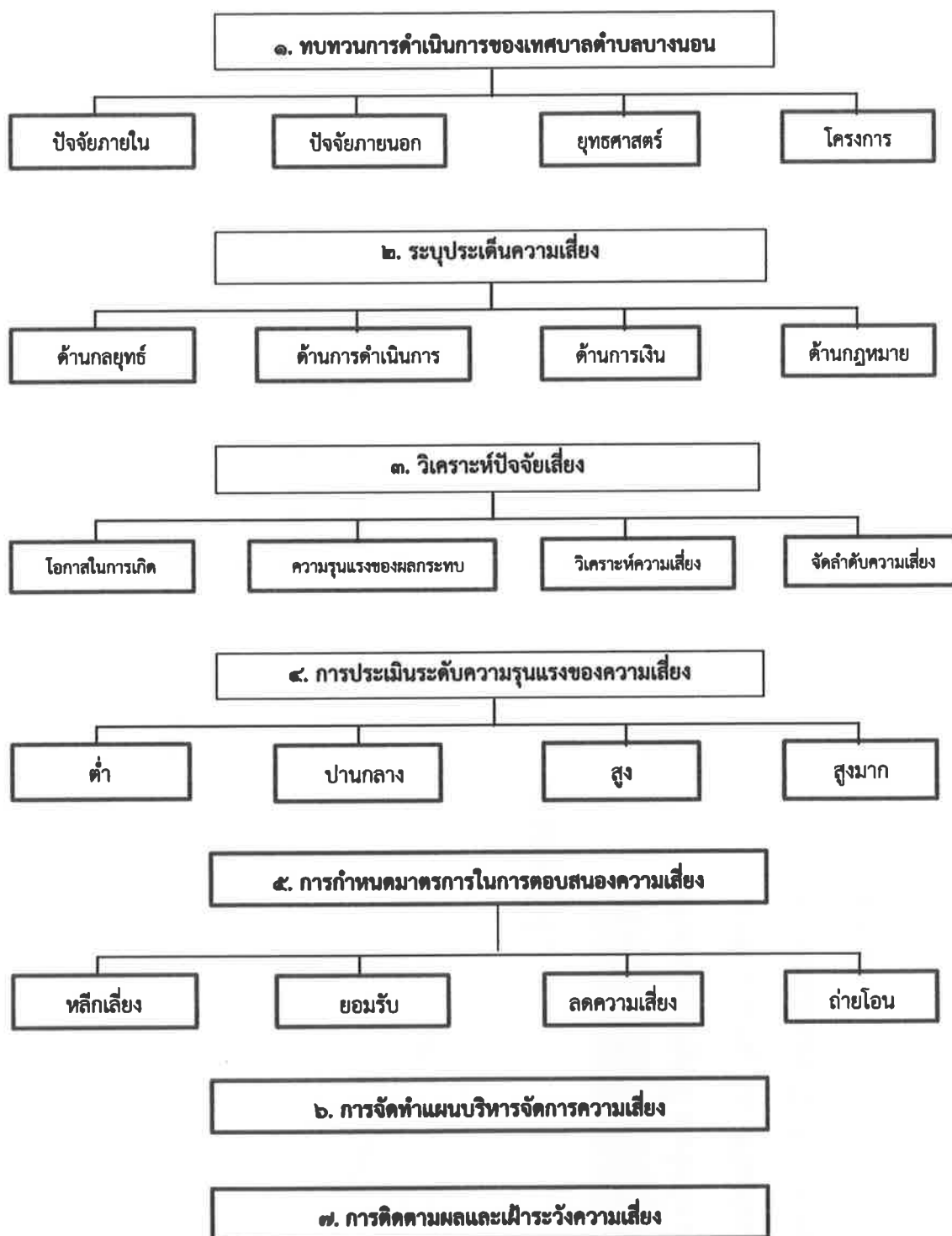
๓) การลดความเสี่ยง เป็นการจัดการความเสี่ยงในกรณีที่หน่วยงานเห็นว่าความเสี่ยงเหล่านั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน หรือมีสาเหตุที่สามารถลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้โดยการวางระบบการควบคุมภายใน เช่น เพิ่มเติม/เปลี่ยนแปลงขั้นตอนการปฏิบัติงานบางส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง การฝึกอบรมบุคลากร การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การกระหน่ยอด การสอบทานการปฏิบัติงาน เป็นต้น

๔) การยอมรับความเสี่ยง เป็นความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ โดยไม่ต้องดำเนินการจัดการความเสี่ยง

ระดับคะแนนความเสี่ยง	จัดระดับความเสี่ยง	กลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง
๑ - ๕	ต่ำ	ยอมรับความเสี่ยง ไม่ต้องดำเนินการใด ๆ
๖ - ๑๐	ปานกลาง	ยอมรับความเสี่ยง (มีมาตรการติดตาม)
๑๑ - ๑๖	สูง	ลด/ควบคุมความเสี่ยง (มีแผนควบคุมความเสี่ยง)
๑๗ - ๒๕	สูงมาก	ถ่ายโอนความเสี่ยง

แผนผังแสดงกระบวนการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

ห้วงเวลาการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง

เดือนตุลาคม

- แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร ประจำปีงบประมาณ..... และแจ้งเวียนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

เดือนตุลาคม – ธันวาคม

- ประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อกำหนดนโยบาย เกณฑ์ความเสี่ยง แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง แจ้งเวียนให้บุคลากรในองค์กร ทราบ และให้จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงระดับสำนัก/กอง
- สำนัก/กอง แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงระดับสำนัก/กอง และแจ้งเวียนให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบ
- ประชุมคณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงระดับสำนัก/กอง เพื่อทราบนโยบาย เกณฑ์ความเสี่ยง แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง

เดือนพฤศจิกายน-มกราคม

- จัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงระดับสำนัก/กอง โดยระบุวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ ความเสี่ยง ระบุเหตุการณ์และประเมินความเสี่ยง ส่งให้สำนักปลัดเทศบาล (เลขา)
- ประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงในภาพรวม และเสนอผู้บริหารท้องถิ่นให้ความเห็นชอบ

เดือนเมษายน

- สำนัก/กอง ส่งรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง ตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ให้สำนักปลัดเทศบาล (เลขา) เพื่อรวบรวมและสรุป ผลรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยงใน ภาพรวมขององค์กร
- ประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อสรุปรายงานติดตาม ผลการจัดการความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กร ให้ผู้บริหารทราบ

เดือนตุลาคม - ธันวาคม

- สำนัก/กอง จัดทำรายงานติดตามประเมินผล สรุปผลการดำเนินการ และทบทวนแผน การบริหารจัดการความเสี่ยง ส่งให้สำนักปลัดเทศบาล (เลขา)
- สำนักปลัดเทศบาล (เลขา) รวบรวมรายงานผลการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยง ของสำนัก/กอง
- ประชุมคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อสรุปผลการดำเนินการ และทบทวนแผนบริหารจัดการความเสี่ยงในภาพรวมขององค์กร รายงานผู้บริหารทราบ

การประเมินความเสี่ยงและการตอบสนองความเสี่ยง

สำเนา/กอง :

วัตถุประสงค์ : ๑.....

๒.....

ระบุความเสี่ยง		ประเมินความเสี่ยง				การ	มาตรการตอบสนองความเสี่ยง		
ความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน/ ระดับ ความเสี่ยง	ลำดับความ สำคัญ	ตอบสนอง ความเสี่ยง	กิจกรรมจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ

ลงชื่อ.....
 (.....)
 ผู้อำนวยการกอง.....

แบบบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕

เทศบาลตำบลบางนอน

ประเด็นความเสี่ยง		มาตรการตอบสนองความเสี่ยง				
โครงการ/งาน	ความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง		กิจกรรม	กำหนดเวลา	ผู้รับผิดชอบ
		ก่อนจัดการ	หลังจัดการ			

การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงและเฝ้าระวังความเสี่ยง

โครงการ/กิจกรรม
ตัวชี้วัด/เป้าหมายโครงการ
หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ประเภท ความเสี่ยง	ความเสี่ยง		มาตรการ/กิจกรรม ควบคุมความเสี่ยง	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ	ผลผลิต/ผลลัพธ์ ตามตัวชี้วัด	สถานะการดำเนินการ
	ปัจจัยเสี่ยง	ค่าคะแนน และระดับ ประเมิน					
ด้าน.....							() ดำเนินการแล้ว () อยู่ระหว่างดำเนินการ

แนวทางการแก้ไข/ปรับปรุงต่อปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการดำเนินการ

ปัญหาและอุปสรรค	
แนวทางการแก้ไข/ปรับปรุง	

หมายเหตุ ๑. ระบุปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการในกรณีที่ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือแผนงาน หรือมีอุปสรรคใด ๆ
ในระหว่างการดำเนินการ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินการในอนาคต

๒. ระบุแนวทางการแก้ไข/ปรับปรุงโดยภายหลังจากได้มีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในระหว่างการดำเนินการแล้ว ซึ่งอาจทำให้ผลลัพธ์ไม่เป็นไปตาม
เป้าหมาย หรือต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงานใหม่

รายงานผลบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕

ความเสี่ยงระดับองค์กร :							
ประเด็นความเสี่ยง		ระดับ ความเสี่ยง ก่อนจัดการ	มาตรการตอบสนองความเสี่ยง			ระดับ ความเสี่ยง หลังจัดการ	ปัญหา/ แนวทาง แก้ไข
โครงการ/งาน	ปัจจัยเสี่ยง		กิจกรรม	กำหนดเวลา	ผลดำเนินการ		